

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อสรุป

การศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยภายในโรงเรียนและชุมชน โดยรอบ กรณีศึกษา : เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อใช้พัฒนาพื้นที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนเป็นหลัก การศึกษาเริ่มจากการศึกษาข้อมูลความเป็นมาของชุมชนเทวราชกุญชร ทางกายภาพทั้งหมด สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จากนั้นทำการเก็บข้อมูลปัญหาของพื้นที่ โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 วิธี ได้แก่

1. การสำรวจทางกายภาพ (Physical Survey) เป็นการเก็บข้อมูลสภาพบ้านเรือนร้านค้า สภาพที่ตั้ง พืชพันธุ์ ภูมิทัศน์ มุมมอง ระบบสาธารณูปการ สาธารณูปโภคและสภาพแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายหลายแบบทั้งการถ่ายภาพ การสังเกต การวัดระยะ จากสภาพพื้นที่จริง

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) เป็นการศึกษาพฤติกรรมของคนในชุมชน สังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละโซน ซึ่งวิธีนี้จะได้ข้อมูลที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชนจริง ๆ ซึ่งการสังเกตนี้จะช่วยให้เห็นพฤติกรรมของชุมชนในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งผลของการวิเคราะห์สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ของสภาพแวดล้อมโดยรอบโรงเรียนทั้ง 9 แห่งได้ดังนี้

- อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารพักอาศัย มีทั้งแบบบ้านเดี่ยว ห้องเช่า ปลุกติด ๆ กัน มีประมาณ 60% ที่มีรั้วล้อมรอบ ส่วนอีก 40% เป็นอาคารที่ไม่มีรั้ว วัสดุที่ใช้ปลูกสร้างมีหลากหลายทั้งไม้ อิฐ สังกะสี เป็นต้น
- รูปแบบของรั้วมีทั้งแบบโปร่งและแบบที่บความสูงของรั้วส่วนใหญ่มากกว่า 90% ประมาณ 2.50 ม.
- ประตูหน้าบ้านและอุปกรณ์ป้องกันการบุกรุกส่วนใหญ่ เป็นแบบราคาถูก ไม่ค่อยมีความแข็งแรงมากนัก และมักจะไม่มีการติดดาดและลูกกรง
- รั้วของอาคารมีน้อยมาก ทำให้สามารถปีนข้ามได้ง่าย รวมถึงในยามเกิดเหตุเพลิงไหม้ ก็จะสามารถได้ง่าย
- แสงสว่างภายในชุมชนน้อยเกินไป มีจุดมืดหลายจุดในยามค่ำคืน
- โรงเรียนที่ตั้งติดถนนใหญ่จะมีโอกาสการเกิดอุบัติเหตุของเด็กนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในซอย

- ควรมีอุปกรณ์จำพวกกระจกและป้ายเตือนตามตำแหน่งที่เป็นจุดอันตรายหรือทางเลี้ยวต่าง ๆ
- ประสานกับสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อดำเนินการพื้นที่ที่เป็นพื้นที่รกร้าง ตามเส้นทางการสัญจรของเด็กนักเรียน มิให้มีฉาบซีฟิม้พื้นที่ดังกล่าวทำร้ายร่างกาย

ส่วนการวิเคราะห์กราฟการเข้าถึงและจำนวนนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมาก เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึง ความสามารถของเครื่องมือที่สามารถนำมาค้นหาพื้นที่เปราะบางต่อความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่าการจัดวางรูปแบบของเฟอร์นิเจอร์ยังเป็นตัวกำหนดความปลอดภัยของการใช้งานพื้นที่

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์การจัดวางเฟอร์นิเจอร์เพื่อป้องกันพื้นที่อันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา เนื่องจากปัจจุบันบุคลากรด้านการศึกษาจำเป็นต้องดูแลนักเรียนในจำนวนมาก ในขณะที่บุคลากรทางการศึกษามีจำนวนจำกัด การประยุกต์ใช้เครื่องมือสามารถช่วยกำหนดจุดยุทธศาสตร์ในการสร้างความปลอดภัยต่อการใช้พื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ติดตั้งกล้องวงจรปิดในบริเวณที่ค้นพบว่าเสี่ยงต่อความปลอดภัยมากที่สุด

ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถิติการเกิดอุบัติเหตุ และข้อมูลจากกราฟการเข้าถึงต่อไปในอนาคต เพื่อเป็นการขยายขอบข่ายความรู้ด้านพื้นที่ ข้อค้นพบครั้งต่อไป อาจค้นพบว่าพื้นที่ที่มีการเข้าถึงต่ำอาจเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุน้อยกว่าพื้นที่ที่มีการเข้าถึงสูง ข้อค้นพบลักษณะดังกล่าว จะนำมาสู่ความเข้าใจด้านความปลอดภัยเชิงพื้นที่ในอนาคต

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยขั้นต่อไป ควรนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปพัฒนาเป็นรูปแบบแนวทางลักษณะกายภาพของโรงเรียนทั้ง 9 หลังให้เหมาะสมในแต่ละอาคาร ซึ่งผลของการออกแบบเป็นรูปแบบของ Design Guidelines ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำแนวทางนี้ไปสู่กระบวนการออกแบบที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นในขั้นตอนต่อไป เพื่อให้เกิดรูปแบบที่เหมาะสมกับอาคารในแต่ละอาคาร และพื้นที่อื่น ๆ ด้วย